

Speech Staatssecretaris van OCW

Parlementair overleg koninkrijksrelaties 15 juni 2006

Inleiding

Geachte dames en heren,

- Dank u voor deze uitnodiging, ik ben vereerd dat ik vandaag voor dit vooraanstaande gezelschap mag spreken.
- Voor vandaag is mij gevraagd te spreken over samenwerking tussen de Landen van het Koninkrijk op het gebied van hoger onderwijs.
- Nu kan ik op het gebied van de Nederlandse Antillen en Aruba nog wel het één en ander bijleren, hoewel ik mijn observaties daarover graag met u deel; dat zal ik zo meteen eerst doen.
- Maar op het gebied van hoger onderwijs ben ik aardig ingeburgerd.
- Ik probeer het kort te houden, om daarna nog tijd te hebben om met u van gedachten te wisselen over een aantal onderwerpen.

Hoger onderwijs op de Nederlandse Antillen/Aruba en in Nederland

- Op de Nederlandse Antillen/ Aruba gebeurt op dit moment veel op het gebied van onderwijs, het zijn boeiende tijden.
- De nieuwe minister van Onderwijs, mevrouw Leeflang, is voortvarend van start gegaan.
- Mijn indruk is – en ik ben benieuwd in hoeverre die hier wordt gedeeld, ik hoor dat graag straks van u – dat deze minister de vinger op de zere plek legt en de juiste aanpak voor ogen heeft.

- Hoger onderwijs is - waar dan ook ter wereld - voor kwaliteit afhankelijk van een goede basis.
- En vice versa, want krachtig hoger onderwijs kan weer potentieel leveren voor de basis. Goede lerarenopleidingen zijn daarom geen overbodige luxe; dat is iets wat wij in Nederland ook hebben ondervonden.
- Investeren in onderwijs is cruciaal. Dit zal over de hele breedte een positieve uitwerking hebben op de sociaal-economische situatie, en bijdragen aan het terugdringen van de armoede en het voorkomen van criminaliteit.
- Het gaat dan in de eerste plaats om investeringen in de infrastructuur: gebouwen, inrichting, boeken en materialen.
- Mevrouw Leeftang heeft volgens mij een goed punt wanneer ze zegt dat het onderwijs op de Nederlandse Antillen een impuls moet krijgen door uit te gaan van specifieke eigen kracht: meertaligheid.
- Als alle Antilliaanse studenten drie talen beheersen, ongeacht welke studie ze hebben gevolgd, dan versterkt dat de positie van deze studenten op de (internationale) arbeidsmarkt enorm.
- Ook wordt samenwerking met het Antilliaanse hoger onderwijs wordt dan steeds interessanter. Niet meer alleen om het heerlijke klimaat en de cultuur, maar ook om meer inhoudelijke redenen: de internationale oriëntatie, de meertaligheid.
- Een ander slim punt van deze minister vind ik de verhoging van de leerplichtleeftijd. De doorstroom van het voortgezet naar het hoger onderwijs is daar uiteraard zeker bij gebaat: méér studenten uit 'eigen kweek'.

- Hoeveel procent van de studenten van de Universiteit van de Nederlandse Antillen (UNA) van het Antilliaanse voortgezet onderwijs heb ik niet paraat; misschien dat iemand van u dat weet. Maar het is me wel duidelijk dat de UNA een instelling is met hoge ambities:
- Deze universiteit wil in 2010 door de NVAO (de organisatie die in Nederland en Vlaanderen de opleidingen van een kwaliteitskeurmerk voorziet) geaccrediteerd worden.
- Hoewel accreditatie op de Antillen en Aruba niet tot de taken van de NVAO hoort, heb ik de NVAO verzocht om dit als extra taak op zich te nemen.
- Je hoeft geen profeet te zijn om te voorspellen dat het verkrijgen van accreditatie de komende jaren alle inspanning zal vergen van deze instelling.
- Maar dat NVAO de lat voor de UNA niet lager zal leggen is mij uit het hart gegrepen. Er is namelijk geen enkele reden waarom het Antilliaanse hoger onderwijs niet volgens dezelfde hoge maatstaf beoordeeld zou moeten worden als het Nederlandse.
- Ook voor Nederlandse instellingen is accreditatie trouwens geen sinecure: dat kost de Nederlandse instellingen steeds weer bloed zweet en tranen.
- Maar, hoewel ik als staatssecretaris heb geprobeerd om onnodige bureaucratie in het hoger onderwijs te bestrijden, vind ik dat een onafhankelijke kwaliteitstoets een onmisbaar element is voor hoogwaardig hoger onderwijs.
- De NVAO heeft in januari van dit jaar een bezoek gebracht aan UNA. De impressie van de NVAO staat in hun quick scan. Accreditatie wordt volgens de NVAO moeilijk maar niet

onmogelijk. Ik vertrouw er op dat de UNA met het advies van NVAO aan de slag kan.

Ontwikkelingen Nederland

- Ook in Nederland is het onderwijs volop in beweging. Hier is het vooral het hoger onderwijs waarin flink wat dynamiek zit.
- Ik wil eerst een recente ontwikkeling in het Nederlandse hoger onderwijs noemen en dan wil ik iets over de samenwerking tussen onze Landen zeggen.
- Vorige week de Wet op het hoger onderwijs en onderzoek (WHOO) aan de Tweede Kamer aangeboden. Deze wet moet in 2007 de huidige “WHW” in z’n geheel gaan vervangen. Even kort iets over die wet.
- Met de WHOO treedt de overheid verder terug. Het aantal regels in de wet wordt drastisch verminderd en daardoor ontstaat méér ruimte voor instellingen voor innovatie.
- Maar dat is geen vrijbrief voor instellingen. De checks and balances binnen instellingen moeten gewaarborgd worden door een betere positie voor stakeholders: studenten, docenten, werkveld.
- De WHOO betekent ook: méér ruimte voor samenwerking, ook internationaal.
- Zo zijn straks joint degrees mogelijk. Dat betekent dat instellingen naar eigen goeddunken, met het belang van studenten als leidraad, met een instelling over de grens één gezamenlijke opleiding kunnen aanbieden.
- Kortom, op het gebied van samenwerking tussen de Landen biedt de WHOO weer nieuwe perspectieven.

- Voor wie méér wil lezen: het wetsvoorstel en de samenvatting zijn te vinden op www.minocw.nl.
- Maar contacten tussen de Landen in het Koninkrijk op het gebied van (hoger) onderwijs zijn al sinds jaar en dag gemeengoed, daar kom ik nu op.

Samenwerking

- In de Gemengde commissie wordt intensief samengewerkt; die heeft de afgelopen jaren veel voortgang geboekt in het aanpakken van aansluitingsproblemen tussen het Antilliaanse voortgezet onderwijs op het beroepsonderwijs en hoger onderwijs in Nederland.
- Er is de laatste tijd veel verbeterd in onderlinge contacten; er is nu duidelijk loket zowel bij de Antilliaanse en Arubaanse partners als bij OCW.
- Het is van groot belang dat deze contacten constructief zijn en blijven. We kunnen elkaar grote diensten bewijzen; denk aan informatie- uitwisseling over studiefinanciering; OCW biedt uitstekende expertise, zonder daarvoor hoge rekeningen te presenteren!
- In Nederland bestaat sinds 2005 een projectdirectie Leren en werken die met succes bezig zijn om met co-financiering van het bedrijfsleven duale trajecten op te zetten.
- Volgens mij is zo'n aanpak ook heel geschikt voor de Nederlandse Antillen: we zijn aan het verkennen of we dáár ook aan de slag kunnen.

- Ten slotte: er bestaan al talloze samenwerkingsverbanden tussen Nederlandse en Antilliaanse / Arubaanse hogescholen en universiteiten.
- Departementen noch Kamerleden hebben daarbij bemoeienis; die samenwerkingsverbanden groeien en bloeien prima zonder vadershandje staat. En dat is natuurlijk uitstekend.
- De dynamiek in het Koninkrijk blijft de komende jaren zeer zeker niet beperkt tot het onderwijs. Zo kom ik op mijn laatste onderwerp: de nieuwe staatkundige verhoudingen.

Nieuwe staatkundige ontwikkelingen

- U bent hiervan uiteraard prima van op de hoogte; ik kan u hierover niets vertellen dat u niet al weet.
- Het zal interessant zijn om te zien op welke wijze de verhoudingen in het Koninkrijk straks vorm krijgen:
- Eenzijds sterkere banden tussen Nederland en twee bovenwindse eilanden, anderzijds meer afstand door de ontwikkeling van Curaçao en mogelijk Sint Maarten naar een status aparte binnen het Koninkrijk.
- Ik ben benieuwd naar uw visie op deze ontwikkelingen, ik hoor daar straks graag meer over.

Toekomst

- Maar hoe de formele verhoudingen straks ook zullen liggen, het belangrijkste is dat we ons verbonden weten door tot hetzelfde Koninkrijk te behoren.

- In mijn toekomstbeeld zijn de verhoudingen over een x aantal jaren méér in evenwicht, doordat de Nederlandse Antillen en Aruba een impuls krijgen wat betreft de sociaal- economische situatie en daarbij de eigen specifieke krachten beter kunnen inzetten.
- En de basis hiervoor ligt in het onderwijs.
- Daarom is het van essentieel belang dat ook straks in nieuwe constellatie *alle* onderdelen van het Koninkrijk, landen en eilanden, open transparant en constructief samenwerken.

Masha danki voor uw aandacht.